

Rovdyrbloggen

Et kuett husdyr i en manipulert natur?

Torsdag 19. januar 2017 - 12:28

Denne kronikken, skrevet av NINA-forskerne Helene Figari, John Linnell og Ketil Skogen, ble publisert i Aftenposten i 2009. Kronikken tar, som man vil se, utgangspunkt i hendelser fra den gangen. Den er imidlertid minst like aktuell nå, i lys av den siste tidens beslutninger om radiomerking av ulv. Vi gjengir den her fordi den tar opp noen vesentlige sider ved forvaltningsmotivert merking og annen manipulering av ville dyr.

Radiomerking utfordrer bildet av ulven som selve legemliggjøringen av det ville, det naturlige og det autentiske – et bilde som deles av både tilhengere og motstandere av ulv.

Så braker det løs igjen. Etter en tid med roligere klima på rovdyrfronten, har konfliktene blusset opp på ny. Dette til tross for at myndighetene har brukt enorme ressurser på såkalte «konfliktdependende tiltak». Det paradoksale er at det nettopp er et slikt konfliktdependende tiltak som har utløst den siste tidas bruduljer. Vi snakker om den nye satsingen på såkalt «forvaltningsmerking», der ulv og andre rovdyr utstyres med elektroniske halsbånd, ikke som ett ledd i forskning, men for å ha kontroll på bestandsstørrelser og dyrenes bevegelsesmønstre og leveområder.

Mye av den uroen vi nå ser knytter seg til den finsk-russiske ulven «Ivan», som i fjor fant veien helt til Østerdalen, og som kunne blitt en genetisk redningsmann for den isolerte og innavlspagede skandinaviske ulvebestanden. Mannskapet som skulle sette halsbånd på Ivan, finner ham ikke, og det har utløst mye spekulasjon og rykter om hva som kan ha skjedd. Noen hevder han er skutt, mens andre avviser dette.

Ryktene har satt sinnene i kok. Krangelen handler ikke utelukkende om Ivans mystiske forsvinning, men dreies ofte over til å handle om noe annet, nemlig selve merkingen: For å holde kontroll på den norske ulvebestanden fikk Direktoratet for naturforvaltning (DN)¹ i fjor tillatelse til å merke 20 ulver over en toårsperiode. I praksis innebærer dette at en stor andel av de omtrent 30 ulvene med fast tilhold i Norge kan være under overvåkning samtidig. Og er det noe som provoserer svært mange, så er det nettopp dette.

merking av ulv er utbredt, uavhengig av meninger om rovviltpolitikken, og at den ikke utelukkende skyldes bekymring for de merkede individenes ve og vel. Den ser snarere ut til å bunne i at merking utfordrer selve idéen om hva et vilt dyr skal være. Tilhengere og motstandere av å ha ulv i Norge deler faktisk sentrale forestillinger om ulvens egenskaper. Og det er forståelsen av at den er et *vilt* og *fritt* dyr som står sterkest. Tilsynelatende uberørt av menneskenes umettelige trang til å kontrollere og omforme omgivelsene, inkarnerer ulven selve essensen av det naturlige, det autentiske og det uforgjengelige. Uenigheten handler ikke om dette, men om ulven passer i det norske flerbrukslandskapet eller ikke.

Norske biologer har i en årrekke forsket på store rovdyr ved hjelp av radiomerking. Dette har vært avgjørende for å bygge opp den kunnskapen vi nå har. Ved å følge rovdyr med halsbånd får man kunnskap om hva rovdyrene dør av, effekten av predasjon på ville byttedyr og husdyr, og hvor store områder de ulike artene bruker. Dette er avgjørende for å kunne forvalte rovdyr i den norske utmarka.

Mens forskningsmerking skal gi oss vitenskapelig kunnskap, er målet med forvaltningsmerking å kontrollere bestanden. DN legger ikke skjul på at en av hensiktene er å kunne «ta ut» dyr mer effektivt. En annen hensikt er å gjøre ulovlig jakt vanskeligere. Uansett, en slik manipulering av det som av folk flest forstås som selve legemliggjøringen av det ville vekker sterke reaksjoner. Mange spør seg hva vitsen er ved villdyr som på mange måter er underlagt sterkere kontroll enn sauene man forsøker å hindre dem i å spise opp. For ulvevennene er dette nok et anslag mot den ville naturen de gjerne vil ha i Norge. For deres meningsmotstandere er det et bevis på at norsk utmark ikke er vill, og at ulven derfor ikke passer her. Med forvaltningsmerking trår man i manges øyne over en symbolsk grense: Ulven blir et kuett husdyr som lever i en manipulert og temmet natur.

Det kan virke nærliggende å utpeke DN som syndebukk. DN er imidlertid satt til å utøve en rovviltpolitikk som *krever* en ekstrem grad av regulering. Stortinget har vedtatt at det skal være tre ynglende familiegrupper av ulv i den såkalte ulvesonen på Østlandet, og det er kun familiegrupper som har over halvparten av reviret innenfor denne sonen som regnes med. Slike kompliserte krav kan ikke oppfylles uten overvåking på individnivå.

Norsk ulveforvaltning søker å følge opp internasjonale forpliktelser og nasjonale politiske vedtak gjennom å opprettholde en minimal ulvebestand innenfor en smal sone langs svenskegrensen. Dette er et kompromiss der landbruksinteresser tillegges mye vekt, også i forhold til andre problematiske konsekvenser av ulvens nærvær. Det kan dreie seg om tap av jakthunder og innskrenket mulighet for jakt, folks generelle opplevelse av ubehag ved å ha store rovdyr innpå seg, og reaksjoner på selve ressursbruken i rovviltforvaltningen. Men selv i områder med få dyr på utmarksbeite, slik tilfellet er for store deler av ulvens utbredelsesområde i Norge, er de fleste konfliktdependente tiltak innrettet på landbrukets problemer.

Rovviltkonfliktene er svært sammensatte og tett innvevd i andre politiske og sosiale konflikter. Tiltak som tar sikte på å løse problemene for én gruppe kan bidra til at andre sider av konflikten eskalerer. Det er nettopp dette vi ser i forbindelse med forvaltningsmerkingen, som kan bidra til å svekke rovviltforvaltningens legitimitet og dermed utgjøre den største trusselen mot målet om å ha ville ulver i Norge. Konfliktene som nå har blusset opp kan også få alvorlige konsekvenser for biologisk forskning. Det er vanskelig å skille mellom merking som metode for å generere ny kunnskap og merking som et ledd i kontroll og manipulasjon. Derfor rettes motstanden mot metoden generelt, og gjør det vanskeligere for biologer å benytte ett av sine viktigste verktøy.

mulig kunnskapsgrunnlag, basert på både biologisk og samfunnsvitenskapelig forskning. Hvis målet er å få flere til å akseptere ulv i Norge, burde det være mulig å ta utgangspunkt i de omforente forestillingene om ulven for å forsøke å oppnå utvidet konsensus. Men mange synes at bestandskontroll på individnivå forandrer ulven til noe den ikke skal være. Dermed rives grunnen vekk under argumentasjonen som kunne vært brukt for å få flere til å akseptere *den ville ulven*. Å konsentrere forebyggende tiltak om tekniske og økonomiske virkemidler som skal redusere tap av husdyr, reflekterer en politisk prioritering som myndighetene selvsagt kan gjøre. Men helst ikke uten å være klar over at man samtidig kan svekke grunnlaget for en bred aksept av vill ulv i Norge.

¹Miljødirektoratet fra 2015

ROVDYRBLOGGEN

NYHETER

Om forskning.no

- [Forskning.no](#) er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.
- [UNG.forskning.no](#) er nyheter om forskning for barn og unge.
- [Forskning.no](#) gis ut under [Redaktørplakaten](#).
- Ansvarlig redaktør / daglig leder: Nina Kristiansen, tlf 414 55 513 / nina@forskning.no
- Redaksjonssjef: Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567
- [Personvernerklæring](#)

Kontakt oss

epost@forskning.no / tlf 22 80 98 90

[Redaksjonen](#) – ansatte

Annonser/stillingsmarked:

Preben Forberg, tlf 413 10 879

Sandakerveien 24 C, Bygg D3

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

Følg oss

[@forskningno](#)

[/forskning.no](#)

[/UNG.forskning.no](#)

[/ScienceNorway.no](#)

forskning.nos eiere

De nasjonale forskningsetiske komiteene
De regionale forskningsfondene
Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning
Fafø
Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering
Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF
Forsvarets forskningsinstitutt
Framsenteret
Fridtjof Nansens Institutt
GenØk – Senter for biosikkerhet
Handelshøgskolen BI
Havforskningsinstituttet
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Molde
Høgskolen i Østfold
Høgskulen i Volda
Høgskulen på Vestlandet
Høgskolen Kristiania
Institutt for samfunnsforskning
KS FoU
Kompetanse Norge
Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter KRUS
Meteorologisk institutt
NIBIO

NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning
NILU – Norsk institutt for luftforskning
NLA Høgskolen
NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk
NSD – Norsk senter for forskningsdata
NTNU
Narviksenteret
Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)
Nasjonalt senter for e-helseforskning
Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge - NUBU
Nofima
Nokut
Nord universitet
Nordlandsforskning
Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Norges Geotekniske Institutt
Norges Handelshøgskole
Norges forskningsråd
Norges geologiske undersøkelse
Norges idrettshøgskole
Norsk Polarinstitutt
Norsk Regnesentral

Norsk Romsenter
Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

RBUP Øst og Sør
Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning
SINTEF
Senter for grunnforskning (CAS)
Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter
Simula Research Laboratory
Statens Vegvesen FoU
Statped
Sykehuset Innlandet HF
Tannhelsetjenestens kompetansesentre
Telemarkforskning
UiT Norges arktiske universitet
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)
Vestlandsforskning
Veterinærinstituttet
Vitenskapskomiteen for mat og miljø

Powered by Labrador CMS